

Na osnovu člana 14 stav 2, člana 118 stav 6, člana 119 stav 11, člana 198 stav 1 tačka 70 i člana 208 stav 1 tačka 9 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 52/26), Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

PRAVILNIK O PRUŽANJU USLUGA ZEMALJSKOG OPSLUŽIVANJA NA AERODROMU

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi pod kojima pružalac usluga zemaljskog opsluživanja uspostavlja i koristi sistem upravljanja sigurnošću, bliži uslovi koje treba da ispunjava osoblje koje obavlja poslove pružanja usluga zemaljskog opsluživanja, način pružanja usluga zemaljskog opsluživanja koje se pružaju na aerodromu koji se koristi za komercijalni vazdušni saobraćaj, uslovi pod kojima se izdaje, mijenja, ograničava, suspenduje ili ukida dozvola za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i dozvola za samoopsluživanje, obrazac dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i obrazac dozvole za samoopsluživanje.

Značenje izraza

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja je pravno ili fizičko lice koje trećim licima pruža jednu ili više usluga zemaljskog opsluživanja i posjeduje dozvolu izdatu od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija);

2) Samoopsluživanje je situacija u kojoj vazdušni prevoznik obavlja sam za sebe jednu ili više usluga zemaljskog opsluživanja, bez zaključivanja ugovora sa trećim licima, pri čemu se vazdušni prevoznici koji obavljaju saobraćaj na aerodromu ne smatraju trećim licima ako jedan od njih ima većinski udio u vlasništvu drugog, ili jedno te isto tijelo ima većinski udio u vlasništvu;

3) Usluge zemaljskog opsluživanja su usluge koje se pružaju vazdušnim prevoznicima na aerodromima koji se koriste za komercijalni vazdušni saobraćaj. Ove usluge su određene Zakonom o vazdušnom saobraćaju i bliže određene propisom organa državne uprave nadležnog za poslove vazdušnog saobraćaja.

* Ovim pravilnikom vrši se usklađivanje sa odredbama Direktive 96/67/EZ od 15. oktobra 1996. godine o pristupu tržištu zemaljskog opsluživanja na aerodromima Zajednice, koje se odnose na izdavanje odobrenja i djelimično usklađivanje sa Delegiranom Regulativom Komisije (EU) 2025/20 od 19. decembra 2024. godine.

Opsluživanje vazdušnog prevoznika

Član 3

(1) Na aerodromima koji se koriste za komercijalni vazdušni saobraćaj, vazdušni prevoznici mogu da obavljaju samoopsluživanje na osnovu dozvole za samoopsluživanje, izdate u skladu sa odredbama ovog pravilnika i u skladu sa propisom Vlade o slobodnom pristupu tržištu.

(2) Usluge zemaljskog opsluživanja vazdušnom prevozniku može da pruža operator aerodroma ili drugi pružalac usluga kojeg izabere, ili da se samoopsluži.

(3) Vazdušni prevoznik slobodno bira pružaoca usluga, uz uvažavanje ograničenja i izuzeća utvrđenih propisom Vlade o slobodnom pristupu tržištu.

Odvojena računovodstvena evidencija

Član 4

(1) Kada operator aerodroma ili drugi pružalac usluga zemaljskog opsluživanja pružaju usluge na aerodromu, dužni su da vode računovodstvene evidencije koje obezbjeđuju utvrđivanje rezultata uspjeha od poslovnih aktivnosti koji se odnose na pružanje usluga zemaljskog opsluživanja, od drugih djelatnosti, u skladu sa računovodstvenim propisima.

(2) Finansijski izvještaji subjekata iz stava 1 ovog člana podliježu godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlašćenog revizora, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija.

(3) U finansijskom izvještaju operatora aerodroma ne smije da bude povezanih finansijskih tokova između pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i njegovih djelatnosti kao operatora aerodroma.

(4) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja, u računovodstvenim evidencijama, posebno iskazuje podatke o prihodima i rashodima koji potiču od usluga zemaljskog opsluživanja.

(5) Izveštaj nezavisnog ovlašćenog revizora mora da sadrži izjavu da li je računovodstvena evidencija subjekata iz stava 1 ovog člana odvojena i da li ima povezanih finansijskih tokova, u smislu stava 3 ovog člana.

Dozvola za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja

Član 5

(1) Agencija izdaje dozvolu za pružanje zemaljskog opsluživanja ili obavljanje samoopsluživanja (u daljem tekstu: dozvola) na osnovu podnesenog zahtjeva.

(2) Podnosilac zahtjeva iz stava 1 ovog člana može da bude operator aerodroma, drugo pravno ili fizičko lice ili vazdušni prevoznik.

Uslovi za izdavanje dozvole

Član 6

Dozvola se izdaje podnosiocu zahtjeva ako:

- 1) ispunjava uslove u pogledu sistema upravljanja sigurnošću,
- 2) je registrovan u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju;
- 3) je osiguran od odgovornosti za štetu koja može da nastane kao posljedica pružanja usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanja samoopsluživanja na aerodromskoj infrastrukturi, imovini vazdušnog prevoznika, vozilima, prtljagu, pošti i teretu, kao i štetu koju mogu da pretrpe putnici ili lica koja nijesu putnici;
- 4) posjeduje operativni priručnik i ima uspostavljene procedure za sigurno pružanje usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanje samoopsluživanja;
- 5) angažuje kompetentno i na odgovarajući način obučeno osoblje koje obavlja poslove pružanja usluga zemaljskog opsluživanja ili samoopsluživanja;
- 6) uspostavi programe održavanja za opremu i sredstva koja koristi prilikom pružanja usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanja samoopsluživanja; i
- 7) dostavi dokaz o uplati naknade za izdavanje dozvole, u skladu sa posebnim propisom.

Kriterijumi za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole

Član 7

Kriterijumi za utvrđivanje ispunjenosti uslova iz člana 6 stav 1 ovog pravilnika moraju da budu usaglašeni sa sljedećim principima:

- 1) moraju se primjenjivati na nediskriminatoran način prema svim pružaocima usluga zemaljskog opsluživanja i vazdušnim prevoznicima koji se samoopslužuju;
- 2) moraju da odražavaju cilj kojem su namijenjeni; i
- 3) ne smiju da ograničavaju pristup tržištu usluga zemaljskog opsluživanja ili pravo na samoopsluživanje, suprotno odredbama utvrđenih propisom Vlade o slobodnom pristupu tržištu.

Podnošenje zahtjeva

Član 8

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole (u daljem tekstu: zahtjev) podnosi se Agenciji.
- (2) Zahtjev sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv i adresu za pravna lica, odnosno ime, prezime i adresu za fizička lica, kontakt podatke),
- 2) naziv aerodroma na kojem se namjeravaju pružati usluge zemaljskog opsluživanja ili samoopsluživanja; i
- 3) spisak usluga zemaljskog opsluživanja ili samoopsluživanja koje podnosilac zahtjeva namjerava da pruža, odnosno obavlja.

(3) Uz zahtjev se dostavlja:

- 1) primjerak operativnog priručnika u kojem je opisan sistem upravljanja sigurnošću, procedure za sigurno pružanje usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanje samoopsluživanja, programi obuke i procjene za osoblje koje angažuje i program održavanja za opremu i sredstva koja koristi prilikom pružanja usluga ukoliko je to primjenjivo;
- 2) dokaz o ispunjenosti uslova u pogledu osiguranja od odgovornosti za štetu koja može da nastane kao posljedica pružanja usluga zemaljskog opsluživanja ili samoopsluživanja;
- 3) izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata (CRPS);
- 4) dokaze da angažuje kompetentno i na odgovarajući način obučeno osoblje; i
- 5) dokaz o uplati naknade za izdavanje dozvole koja je propisana posebnim propisom.

(4) Agencija od podnosioca zahtjeva može da zahtijeva dostavljanje i dodatne dokumentacije i dokaza, ako su potrebni radi zaštite sigurnosti i provjere njegove solventnosti i sposobnosti da pruža usluge ili obavlja samoopsluživanje.

(5) Zahtjev se podnosi na obrascu koji utvrđuje Agencija i objavljuje na svojoj internet stranici.

Sistem upravljanja sigurnošću

Član 9

(1) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja ili samoopsluživanja (u daljem tekstu: pružalac usluga zemaljskog opsluživanja) treba da razvije i implementira sistem upravljanja sigurnošću srazmjeran vrsti, obimu i složenosti svojih aktivnosti, sa ciljem upravljanja sigurnosnim rizicima.

(2) Sistem upravljanja sigurnošću treba da obuhvati jasno definisane odgovornosti, politiku sigurnosti, procese identifikacije opasnosti koje utiču na sigurnost i upravljanja rizicima, upravljanje promjenama, obuku i osposobljavanje osoblja, praćenje usklađenosti sa propisima u skladu sa izdatom dozvolom, kao i sistem upravljanja dokumentacijom.

(3) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja dužan je da promoviše kulturu sigurnosti, obezbijedi adekvatnu komunikaciju o pitanjima sigurnosti i preduzme mjere za smanjenje rizika, uključujući rizike u vezi sa ljudskim faktorom i umorom osoblja.

(4) Ako je pružalac usluga zemaljskog opsluživanja organizacija ili dio organizacije koja već posjeduje uspostavljen sistem upravljanja sigurnošću u skladu sa zakonom, može da koristi integrisani sistem upravljanja, pod uslovom da su ispunjeni uslovi propisani ovim pravilnikom.

(5) Podnosilac zahtjeva koji broji manje od deset zaposlenih ili podnese zahtjev za pružanje administrativnih usluga i usluga nadzora, usluga pripreme leta i posade može, u svom operativnom priručniku, da navede da će se pridržavati odredbi aerodromskog priručnika na aerodromu na kojem ima namjeru da pruža usluge, u dijelu koji se odnosi na sigurnost, bez obaveze uspostavljanja sopstvenog sistema upravljanja sigurnošću u tom dijelu.

Obučavanje osoblja

Član 10

(1) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja razvija i obezbjeđuje sprovođenje programa obuke i procjene osoblja, kako bi se obezbijedila početna i kontinuirana stručnost zaposlenih za sigurno obavljanje dodijeljenih poslova.

(2) Program obuke treba da bude prilagođen funkcijama i odgovornostima osoblja i da obuhvati teorijska i praktična znanja i sve relevantne oblasti značajne za sigurno pružanje usluga zemaljskog opsluživanja.

(3) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja dužan je da obezbijedi inicijalne obuke (*initial training*), obuke na radnom mjestu (*On-Job-Training*), periodične obuke (*recurrent training*), kontinuirane obuke (*continued competence training*), obuke osvježanja znanja (*refresher training*), obuke za dopunu znanja (*update training*), obuke za obnovu kvalifikacija pojedinca i ponovne obuke, kako bi se obezbijedila kontinuirana stručnost osoblja održavanjem njihovog znanja.

(4) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja je dužan da vodi evidenciju o obuci i procjenama i povezanim kvalifikacijama.

(5) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja, čak i ukoliko ne pruža usluge koje uključuju rad sa opasnim materijama, mora da obezbijedi sprovođenje i održavanje programa obuke za opasne materije za osoblje za zemaljsko opsluživanje, srazmjerno njihovim funkcijama i odgovornostima, a koji uključuje otkrivanje neprijavljenog ili pogrešno prijavljenih opasnih materija i prijavljivanje događaja sa opasnim materijama.

(6) Program obuke iz stava 1 ovog člana sastavni je dio operativnog priručnika pružaoca usluga zemaljskog opsluživanja.

Oprema i održavanje opreme za zemaljsko opsluživanje

Član 11

(1) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja dužan je da obezbijedi da se oprema za zemaljsko opsluživanje (GSE) koristi na način koji garantuje sigurnost, ispravnost i usklađenost sa namjenom, tehničkim uputstvima proizvođača i operativnim zahtjevima.

(2) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja mora da uspostavi i sprovodi program održavanja GSE opreme prema uputstvima proizvođača, uključujući redovne preglede, preventivno održavanje, evidenciju o stanju i servisiranju, kao i jasno označavanje i izdvajanje neispravne opreme iz upotrebe.

(3) Osoblje koje sprovodi aktivnosti iz stava 2 ovog člana i rukuje GSE opremom mora da bude adekvatno obučeno i ovlašćeno.

(4) Program održavanja opreme i sredstava koja koristi prilikom pružanja usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanja samoopsluživanja sastavni je dio operativnog priručnika pružaoca usluga zemaljskog opsluživanja.

Procedure za sigurno pružanje usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanje samoopsluživanja

Član 12

(1) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja dužan je da obezbijedi da se aktivnosti zemaljskog opsluživanja obavljaju u skladu sa operativnim procedurama i uputstvima operatora vazduhoplova, a kada je primjenljivo, i operatora aerodroma.

(2) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja dužan je da obezbijedi dovoljan broj na odgovarajući način obučenog i kompetentnog osoblja.

(3) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja pruža usluge u skladu sa procedurama operatora vazduhoplova, osim ako:

- operator vazduhoplova prihvati primjenu procedura organizacije za zemaljsko opsluživanje; ili
- operator vazduhoplova nije obezbijedio operativne procedure.

(4) U slučaju neusklađenosti između procedura operatora vazduhoplova i procedura pružaoca usluga zemaljskog opsluživanja, prioritet imaju procedure operatora vazduhoplova.

(5) Operativne procedure pružaoca usluga zemaljskog opsluživanja moraju da:

- obuhvate sve usluge koje organizacija pruža;
- budu prilagođene tipu vazduhoplova i operativnom okruženju; i
- obezbijede da se aktivnosti zemaljskog opsluživanja sprovode na način kojim se rizik od oštećenja vazduhoplova, opreme i povreda lica svodi na najmanju moguću mjeru.

(6) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja dužan je da postupa u skladu sa procedurama operatora aerodroma koje se odnose naročito na:

- kontrolu stranih predmeta (FOD);
- upravljanje vozilima i kretanjem lica na operativnim površinama;

- vuču vazduhoplova;
- komunikaciju sa kontrolom letenja;
- sigurnost platforme tokom punjenja goriva;
- operacije u zimskim i nepovoljnim meteorološkim uslovima;
- noćne operacije;
- označavanje i osvjtljavanje vozila i drugih pokretnih objekata;
- dolazak i odlazak vazduhoplova na/sa parking pozicije;
- informisanje organizacija koje vrše operacije na platformi;
- mjere zaštite od mlaznog udara;
- uzbunjivanje hitnih službi; i
- korišćenje odjeće visoke vidljivosti.

(7) Procedure operatora aerodroma iz stava 6 ovog člana imaju prioritet u odnosu na procedure pružaoca usluga zemaljskog opsluživanja i operatora vazduhoplova u dijelu koji se odnosi na iste operativne aktivnosti.

(8) Operator aerodroma sprovodi kontrolu nad nosiocima dozvole i subjektima koji su izuzeti od izdavanja dozvole u skladu sa članom 17 ovog pravilnika u pogledu postupanja u skladu sa procedurama iz stava 6 ovog člana.

(9) Pružalac usluga zemaljskog opsluživanja je dužan da obezbijedi da relevantne procedure i uputstva budu dostupni sopstvenom osoblju i razumljivi za njihovu primjenu.

Izdavanje dozvole

Član 13

(1) Dozvola se izdaje podnosiocu zahtjeva koji ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom.

(2) Ispunjenost uslova za izdavanje dozvole utvrđuje se na osnovu dostavljene dokumentacije iz člana 8 ovog pravilnika i neposredne provjere sposobnosti podnosioca zahtjeva za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja, odnosno obavljanja samoopsluživanja, ukoliko je neophodno.

(3) Neposredna provjera iz stava 2 ovog člana može da bude obavljanje intervjua sa osobljem podnosioca zahtjeva, vršenje testova i simulacija, kao i mjerenja.

(4) Ako podnosilac zahtjeva nije ispunio neki od uslova propisanih ovim pravilnikom, a koji nema negativan uticaj na sigurnost vazdušnog saobraćaja, Agencija može podnosiocu zahtjeva da izda dozvolu uz prihvaćeni korektivni akcioni plan koji sadrži mjere i rokove za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

(5) Dozvola iz stava 1 ovog člana ima pravno dejstvo od momenta zaključivanja sporazuma sa operatorom aerodroma.

Sadržaj dozvole

Član 14

(1) Dozvola sadrži:

- 1) podatke o nosiocu dozvole,
- 2) usluge zemaljskog opsluživanja za koje se izdaje dozvola,
- 3) period važenja dozvole, i
- 4) ograničenja i ostale uslove.

(2) Nosilac dozvole dužan je da svoje djelatnosti obavlja u skladu sa operativnim priručnikom i listom odobrenih usluga, ograničenjima i uslovima koja su mu navedena u dozvoli.

(3) Nosilac dozvole dužan je da obavijesti Agenciju u slučaju promjene adrese, promjene vlasnika ili značajne promjene u strukturi vlasništva, promjene rukovodećeg osoblja, organizacione šeme, kao i značajne promjene u opremi ili tehnologiji koja se koristi za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja.

(4) Dozvola se izdaje na obrascu koji utvrđuje Agencija.

Izmjena dozvole

Član 15

(1) Dozvola može da se izmijeni, na zahtjev nosioca dozvole, ako namjerava da pruža usluge na drugom aerodromu ili poveća, odnosno smanji obim usluga zemaljskog opsluživanja koje pruža ili samoopsluživanja koje obavlja, ili iz administrativnih razloga.

(2) Zahtjev za izmjenu dozvole iz razloga navedenih u stavu 1 ovog člana, osim administrativnih razloga, podnosi se na obrascu koji utvrđuje Agencija i objavljuje na svojoj internet stranici.

(3) Zahtjev za izmjenu dozvole iz administrativnih razloga (promjena imena pravnog ili fizičkog lica, vlasničke strukture, zastupnika i sl.) podnosi se pisanim putem i mora da sadrži podatke koji se mijenjaju i razloge za izmjenu.

Ograničenje, suspenzija i ukidanje dozvole

Član 16

(1) Agencija ograničava važeću dozvolu za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja ili obavljanje samoopsluživanja u slučaju da:

- pružalac usluga zemaljskog opsluživanja ne otkloni utvrđene neusaglašenosti u roku koji Agencija odobri, ili

- utvrdi da je to potrebno radi zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja.

(2) Ograničenja iz stava 1 ovog člana određuju se rješenjem Agencije.

(3) Agencija suspenduje važeću dozvolu u cjelosti ukoliko utvrdi da pružalac usluga ili vazdušni prevoznik koji se samoopslužuje svoje djelatnosti ne obavlja na siguran način ili utvrdi neusaglašenosti takvog obima da onemogućavaju odvijanje operacija na aerodromu na siguran način.

(4) Suspenzija dozvole iz stava 3 ovog člana traje do otklanjanja neusaglašenosti, a najduže šest mjeseci.

(5) Agencija ukida dozvolu ako imalac dozvole ne otkloni neusaglašenosti koje su dovele do suspenzije dozvole u roku od najduže šest mjeseci, ili u slučaju da utvrdi da je imalac dozvole trajno izgubio sposobnost za pružanje usluga ili obavljanje samoopsluživanja.

Izuzeće od izdavanja dozvole

Član 17

(1) Pravno ili fizičko lice koje posjeduje sertifikat za održavanje vazduhoplova koji je izdat na osnovu Regulative Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. novembra 2014. godine o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji se bave ovim poslovima, može da pruža usluge održavanja vazduhoplova bez dozvole ako Agenciji dostavi izjavu da će postupati u skladu sa procedurama operatora aerodroma iz člana 12 stav 6 ovog pravilnika.

(2) Pravno ili fizičko lice koje namjerava da pruža administrativne usluge i usluge nadzora, usluge pripreme leta i posade, nije u obavezi da posjeduje dozvolu ako Agenciji dostavi izjavu da će postupati u skladu sa procedurama operatora aerodroma iz člana 12 stav 6 ovog pravilnika.

(3) Pružanje usluga iz st. 1 i 2 ovog člana moguće je uz prethodno zaključen sporazum sa operatorom aerodroma.

Nemogućnost pružanja usluga

Član 18

Pružanje/obavljanje usluga na osnovu dozvole iz člana 5 ovog pravilnika nije moguće u slučaju nepostojanja ili raskidanja sporazuma sa operatorom aerodroma.

Prelazne odredbe

Član 19

(1) Dozvole izdate na osnovu Pravilnika o pružanju usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu („Službeni list CG”, br. 68/15) važe do isteka roka na koje su izdate.

(2) Nosioци dozvola iz stava 1 ovog člana dužni su da se usklade sa ovim pravilnikom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

(3) U slučaju da Agencija utvrdi da nosilac dozvole nije postupio u skladu sa stavom 2 ovog člana, Agencija ograničava dozvolu u skladu sa članom 16 ovog pravilnika.

Prestanak važenja

Član 20

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe Pravilnik o službi prihvata i otpreme vazduhoplova, putnika i stvari na vazduhoplovnom pristaništu („Službeni list SFRJ“, br. 66/87 i 57/90 i „Službeni list SRJ“, br. 51/92 i 38/95) i Pravilnik o pružanju usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu ("Službeni list CG", broj 68/15).

Stupanje na snagu

Član 21

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore"

Broj: 01/2-040/26-2281/3

Podgorica, 08.09.2026. godine

**Direktor,
Ivan Šćekić**